

Питър Шафър – „Бели лъжци”, Бърнард Маклавърти – „Между два бряга”

Превод от английски: Диляна Гешева

Рецензент: Иглика Василева

Бели лъжци

Салонът на гадателката Софи, баронеса Лембърг, на кея на западнал морски курорт на южния бряг на Англия. Около пет следобед, късния септември.

Салонът на Софи се намира между двете нива на кея. Желязно стълбище води надолу към салона, разположен върху желязни подпори, издигащи се от морето. Като го погледнеш, изглежда сякаш е окачен на влажното следобедно небе; разбъркано гнездо в плетеницата на викторианско изделие от желязо. Стаята всъщност е разделена от завеса на две: малко антре с пейка за чакащите и стая за консултации, която е много по-голяма, но е претъпкана от покрита маса върху извехтяло парченце килим и няколко разнебитени стола. На масата в сребърна рамка с орнаменти стои избелялата снимка на мъж на средна възраст. Завършен пасианс е нареден върху покривката. На рафта отзад е сложена покрита кристална топка.. Прозорецът, целият на ивици от сол и птичи курешки, оповестява с позлатени букви, прочетени в обратен ред: Баронеса Лембърг. Хиромант. Ясновидка. А отдолу с по-малки буквички: Лембърг никога не лъже. Мястото е мръсно и клаустрофобично, дължи загадъчността си на необикновеното си разположение – сякаш е окачено над водата. Кеят отгоре е накичен с малки електрически крушки.

[Когато завесата се вдига и светлината прониква през паяжината от ръждясало желязо, виждаме Софи, седнала на своята маса, внимателно наливаща джин от половин бутилка през фуния в розова

гарафа. Тя е петдесетгодишна, някога красива, а и все още доста привлекателна, облечена с блуза и пола като сериозна жена с професия..Когато говори, в гласа ѝ се долавя силен, но не и неразбираем немски акцент.Тя изхвърля бутилката в коша, взима изящна малка розова чашка за вино и налива в нея джин.Внезапно изкряскват чайки..Вдига чашата си към тях.]

Софи: *Salut!* Проклети създания! Ненаситни, гадни, еснафски птици. Пия за вас! И за поредния превъзходен, ослепителен следобед в морския Гринмаут! Гринмаут, божественият Гринмаут – приказната земя на южния бряг! [*Отпива от джинина.*] Знаете ли какво, мисля, че в тази страна разреждат алкохола. Определено не е толкова качествен като преди. Но това, разбира се, не е изненада. Това е един от железните закони на живота: всичко става все по-некачествено. Ако Нещо Върви Зле, То Ще Стане По-Зле! Жизненият закон на Лембърг...! [*Обръща се към снимката. Умоляващо като малко момиченце*] О, не гледай толкова укорително, моля те. Какво друго да правя? Да се самоусъвършенствам за бляскавото общество на морския Гринмаут? Погледни го! [*Приближава се до прозореца.*] Нито един слънчев лъч през последните десет дни. Нито един човек да се разхожда навън. Кей до кей. Нищо освен мокър пясък – ръждясало желязо – пластмасови бутилки по целия бряг и птичи курешки по прозорците. Извини ме за езика, татко, но си е така: виж сам. *Vogeldrecke*² на всеки прозорец; кому са нужни завеси? И морето. Това пленително море! Погледни го, моля те, такъв екзотичен цвят. Сякаш са излели в него десет милиона чаши чай. Нищо чудно, че го наричат „Английският канал”! Чаеният Гринмаут – ето как ще го наричам отсега нататък. [*Смее се през зъби.*] Татко, чу ли това? Това е шегата ми за деня. Чаеният Гринмаут! Признавам, че не е от най-добрите ми. Но и ти да стоеше тук съвсем сам целият ден, нямаше да спечелиш медали за остроумие! [*Налива си още малко джин и отпива.*] Истината, скъпи мой, е, че в тази страна си нямат и най-малка представа как трябва да изглежда водата. Помниш ли нашето езеро? Нашето красиво лятно езеро, какво беше да се връщаме там всяка година? Прозрачна, бистра вода – напълно неподвижна – с боровите дървета в нея, обърнати с главата надолу – как ги

¹ Здравейте (фр.) – Бел.пр.

² Птичи курешки (нем.) – Бел. пр.

наричаше ти ? – редици от малки зелени войничета, маршируващи на главите си! Беше наистина добър в описанията, знаеш ли, понякога... [*Сяда на масата.*] Боже мой, тази тишина! Навярно си мислиш, че човек би се допитал до мен, само ако искаше да узнае дали да се самоубие. Осъзнаваш ли, че в тази стая не е стъпвало истинско човешко същество от шест дни? Само господин Фаулър с досадния си бележник за наемите. [*Имитира често срещан акцент.*] „Мразя да го споменавам, баронеса, но ни дължите малко повече от един наем!“ Малко повече! Само шест проклети седмици! „Мразя да го споменавам“ – обожаваш го; досадна, стара свиня! Съжалявам татко, твоята Софи е просто малко сърдита на света. Всъщност можеш ли да я виниш? Как ти се струва да седиш тук по цял ден в този черен малък затвор с течения, които вдигат полите ти. Съжалявам, исках да кажа панталони! [*Кикоти се.*] Извинявай, татко – напълно си прав. Една дама не бива да пие. Въпреки, че всъщност не знам защо. Бях с впечатлението, скъпи мой, че аристокрацията определя кое е редно и кое не, а не го спазва. Това е изцяло за средните класи... [*Вдига очи и поглежда навън.*] Мили Боже, не го вярвам! –

[*ФРАНК и ТОМ се появяват на горното ниво.*]

Цели двама клиенти! О, Боже, Боже мой!...

[*ФРАНК и ТОМ се спускат по желязното стълбище и застават пред прозореца, очевидно обсъждат дали да влязат. Тя жадно ги наблюдава.*]

Два паунда за картите. Четири, ако изберат кристалната топка! Мили Боже, накарай ги да влязат!

[*Двете момчета започват да се отдалечават.*]

О, моля ви влезте!

[*Връщат се и влизат в антрето.*]

ТОМ: Има ли някой къщи?

СОФИ: Един момент, моля!

[*Набързо се подготвя за това, което предстои, събира картите, взема кристалната топка, слага я на масата и си оправя косата. Най-накрая омотава около себе си пъстър шал, сяда и разперва ветрило! Що се отнася до двете момчета, ФРАНК е от средната класа, любезен и внимателен; поведението му издава срамежливост, сърдечност и няма как да не го*

харесааш веднага – пълната противоположност на своя другар, който изглежда безцеремонен почти до степен на груб. ТОМ е облечен много „модерно”, в ярки цветове, косата му е дълга и пада тежко. Говори със силен северен акцент.]

ФРАНК: Аз съм пръв.

ТОМ: Защо?

ФРАНК: Трябва да се връщам в залата. Искам да проверя онази звукова система.

ТОМ: Защо се тревожиш? Тъй или иначе няма да има публика..

ФРАНК: И чия е вината за това?

ТОМ: Какво искаш да кажеш?

ФРАНК: Изобщо нямаше да сме тук, ако не беше тъпият ти астролог.

ТОМ: Не е тъп.

ФРАНК: „Избягвайте брега през месец август.” Как наричаш това?

ТОМ: Не се присмивай на неща, които не разбираш.

ФРАНК: Добре, добре. И без това не знам какво правя с теб. Ти нямаш нужда от бизнес мениджър. Защо просто не си наемеш някой бърз астролог, който да отговаря за всичките ти ангажменти. Може да бъде сигурен, че ще се разорим за месец.

ТОМ [*сърдито*]: Ще млъкнеш ли?

ФРАНК: Какво ще я попиташ? Къде ще свирим следващият път?

ТОМ: Казах да млъкваш. Ясно?

ФРАНК [*примирено*]: Виж, Том – не се подигравам. Имаш правото да вярваш в каквото си поискаш. Но наистина тази – тази работа понякога може да стигне твърде далеч. И двегодишно бебе може да ти каже да не свириш на брега през проклетия късен септември. Ако бяхме дошли тук преди шест седмици, както ни *искаха*, щяхме да сме изчистили и ти го знаеш.

СОФИ [*вика*]: Влезте, моля!

ФРАНК: Съжالياвам, но това е истината. Астрология или не!

[ТОМ се втурва покрай него в стаята за консултации. ФРАНК бързо го последва. СОФИ е седнала величествено на своята маса.]

СОФИ: Добър вечер. Един по един, моля.

ТОМ [*пренебрегвайки желанието на ФРАНК*]: Добре. Тогава аз съм пръв.

ФРАНК [*упорствайки*]: Аз – а, защо не хвърляме ези-тура?

ТОМ [*изненадан, че е предизвикан*]: Ези-тура?

ФРАНК: Ами, така е честно, нали?

[ТОМ *свива намусено рамене. ФРАНК изважда монета от джоба си.*]

Ами такова... [*Към СОФИ с нервен смях*] И двамата сме толкова нетърпеливи да започнем, че ще се изпобием. [*Към ТОМ*] Ези или тура?

ТОМ: Ези.

[*ФРАНК хвърля монетата.*]

ФРАНК: Тура! Аз печеля! [*показвайки я на СОФИ*] Нали?

[*СОФИ кима в знак на съгласие.*]

[*Към ТОМ*] Виж, защо не отидеш да се повозиш на блъскащите се колички?

Ще се зарадват на клиента си.

[*ТОМ отново свива рамене.*]

СОФИ: Моля, върнете се след десет минути. За експертното врачуване не трябва много време.

ФРАНК: Нямах нищо против, нали?

ТОМ: Ти спечели, нали така?

[*Том излиза, качва се по стълбите и изчезва от поглед. Франк гледа след него.*]

СОФИ: Елате, тогава.

ФРАНК [*взирайки се през прозореца*]: Отвратителен ден е, нали? Няма жива душа на алеята. Само ние и чайките. Всички са изпонасядали в онези малки заслони.

СОФИ: Като върволици хора от санаториум, кашлящи в яките на палтата си.

ФРАНК: Ужасна мисъл.

СОФИ: Ужасно място, господине. Навява ти ужасни мисли.

[*Обръща се, за да я погледне.*]

ФРАНК: Сигурно е странно да живееш отвсякъде, заобиколен от море.

СОФИ: Това не е никакво море. Това е просто канал, който ни свързва с Франция. И въпреки това го предпочитам пред сушата. Третокласен курорт не е идеалът ми за място за живеене...помня и други времена господине.

ФРАНК: Предположих, разбира се.

СОФИ: Предположили? Защо?

ФРАНК: Заради поведението ви. Много е – различно. И естествено, заради – ами, титлата ви.

СОФИ: Аз съм баронеса от Свещената Римска империя. Родена съм с определени способности. Поради стечение на обстоятелствата обаче, съм принудена да ги продавам за пари. Жалко е, но такъв е животът...Дошли сте при мен с определена цел. Моля ви, кажете ми я и не ми губете времето.

ФРАНК: С определена цел, ли?

СОФИ: Естествено.

ФРАНК: Откъде знаете?

СОФИ: Не беше тура, господине.

ФРАНК: Моля?

СОФИ: Монетата. Не беше тура, беше ези.

ФРАНК [*хилейки се нервно*]: О...Да, да – да – точно така. Знам. Съжалявам за това. Но аз – аз – аз трябваше да съм пръв. Наистина...жизнено важно е.

СОФИ: Така ли?

ФРАНК [*много притеснено*]: Когато пътувахме с микробуса тази сутрин в града, веднага забелязах табелата ви. Тя гласи „Съвет и консултация”. Един вид ми даде идея. Е, всъщност ми даде надежда.

СОФИ: Продължавайте.

ФРАНК: Не знам. Тогаваша идеята ми изглеждаше добра. Сега е абсолютно нелепо. Искам да кажа, малко е неудобно наистина...Работата е там, че не трябва да се ядосвате.

СОФИ: Да се ядосвам ли?

ФРАНК: На това, за което ще ви помоля. Моля ви, обещавайте. Виждате ли, аз – аз имам предложение. Нещо като малка игра. Е, добре, откровено...вижте, баронеса, аз всъщност изобщо не искам да ми предсказвате бъдещето. Дошъл

съм за нещо съвсем различно. И вие имате пълното право да ме изритате и много да ми се ядосате. Само се надявам да не го направите.

СОФИ: Млади господине: нямам никаква представа за какво говорите. Аз да не съм ясновидка или нещо такова? Това е моя шега. Често я правя.

ФРАНК: О...Да...

СОФИ: Като за начало седнете. Хайде – хайде.

[ФРАНК *сяда.*]

Много сте блед. Да не сте болен?

ФРАНК: Не.

СОФИ: Притеснен?

ФРАНК: Да.

СОФИ: За професионалния ви живот ли?

ФРАНК: Не. Вижте, ще ви платя като за нормален сеанс. Всъщност си мислех да ви предложа малко повече. Освен ако това не ви обижда?

СОФИ: Защо да ме обижда? Съветването е също толкова трудно, колкото и предсказването. Да не би да е любовният ви живот? Проблеми с момиче? А?

[ФРАНК *свива рамене.*]

Разбира се. И вашият приятел също е замесен, брей, брей, брей...

ФРАНК: Доста банално, нали?

СОФИ: Не е съвсем непознато, признавам. Двама приятели, влюбени в едно и също момиче.

ФРАНК: Освен ако, той не е влюбен в нея. А тя само си мисли, че е влюбена в него. Тя се впечатлява много лесно. Виждате ли, аз донякъде я разбирам. Той е момче, което привлича вниманието. Сюзън винаги е била заобиколена от измамници. А сега изведнъж се появява някой, който е напълно естествен – няма как да не я разпали.

СОФИ: Да какво?

ФРАНК: Да възбуди интереса ѝ.

СОФИ: Това момче от работническата класа ли е?

ФРАНК: Не би и могъл да бъде нещо повече.

СОФИ: А момичето не е ?

ФРАНК: Вие, баронеса, сте умна. Разбирате нещата. Най-големият кошмар на Сю е порядъчността. Баща ѝ е добър, порядъчен началник на отдел в Джон Левис. Притежава хубава, порядъчна къща в Чизълхърст, където тя може да прекара остатък от живота си в игри на голф и грижи за градината. Том vyplъщава всичко онова, което родителите ѝ мразят. Лош, беден произход. Независимост от типа, който наистина ги дразни. Единственият, който можеш да си позволиш, когато наистина нямаш нищичко. Те биха нарекли това арогантност. Е, вие сте го виждали. Той е арогантен, разбира се, че е. Също е и изключителен. [*Прави пауза.*] Проблемът при мен е, че виждам различните гледните точки. Ето ме, вече го защитавам.

СОФИ: Това момче с шоу бизнес ли се занимава?

ФРАНК: Певец е. Благодарение на мен. Когато го срещнах, пееше в една кръчма в източния край на Лондон, нямаше дори пукната пара. Музикант по природа. Имам предвид наистина изумителен. Но без никаква представа какво да прави с таланта си. Създадох цяла група за него. Това ми е работата, виждате ли: аз съм мениджър, няма защо да скромнича. Ако той по природа е музикант, то аз съм мениджър. Създадох „Лъжците” специално за него.

СОФИ: „Лъжците” ли?

ФРАНК: „Белите лъжци”. Четирима инструменталисти и Том. Дори измислих сценичното облекло. Бял сатен – страхотно е! Съюзън, разбира се, ми помогна.

СОФИ: Тя май много ви помага, вашето момиче?

ФРАНК: Не знам какво бих правил без нея. Тя върши всичко. Кара микробуса, изчислява сметките, грижи се за момчетата – ако искате, довечера ще се запознаете с нея. Ще имаме участие в зимната градина. Може би ще искате да дойдете.

СОФИ: Не, благодаря. До колкото ми е известно раждането на електричеството е смъртта на музиката.

ФРАНК: [*смеейки се учтиво*]: Може би.

СОФИ: Не може би, господине. А е така. Днес не се прави музика: само шум.

ФРАНК: Както кажете, баронеса.

СОФИ: Не се дръжете с мен снизходително, моля ви. Идвам от единствената страна, която създаде качествената музика. И израстнах с нея, скъпи ми господине. Не просто си покласах главата или въртях шкембето. Баща ми беше наистина талантлив музикант. *Аматьор* в истинския смисъл на думата. Знаете ли какво значи това? Любовник! Свиреше на кларинета като любовник! Трудно е човек да възприеме аматьорите в другия смисъл на думата – като зидари и заварчици, удрящи по китарите – ако е познавал „Розата”.

ФРАНК: „Розата” ли?

СОФИ: Струнният квартет „Розата”. Не се и съмнявам, че никога не сте чували за тях. Преди войната бяха най-добрите концертни музиканти в Австрия. Баща ми беше близък с тях. Канеше ги всяко лято да посвирят с него във вилата ни в провинцията. И те идваха: „Господине”, казваха, „за нас е чест да свирим с някого толкова добър като вас!” Седяха покрай езерото, покрай това чудно езеро в красивото ни малко частно имение и свиреха заедно – квинтет на Брамс в си минор. Аз винаги бях почетен гост. Десет, единадесет, дванадесет годишна, слагаха ме между тях на специално столче, изнесено на тревата, и аз стоях, погълната от музиката. Сантиментално, нали? Ех, минало – незабравимо.

ФРАНК: Звучи прекрасно.

СОФИ: Баща ми беше много изискан човек. Това е начин на поведение, който вече не се среща.

ФРАНК: [*поглеждайки към снимката*]: Това там той ли е?

СОФИ: Той е.

ФРАНК: Какви са тези неща, които носи?

СОФИ: [*надменно: без да поглежда към снимката*]: Имате предвид ордените. Този най-отгоре е на архангел Михаил. След това е златната шпора. А най-накрая е папският медал от Свещената Римска империя. Впечатляващо, нали? Както бихте казали вие – уау!

ФРАНК: Жив ли е все още?

СОФИ: Не. Удави се.

ФРАНК: Удавил се е ?

СОФИ: Да: в посредствеността на средната класа. Когато дойдоха нацистите, напуснахме Австрия. Какво друго ни оставаше? Както казваше баща ми, един цивилизован човек не би могъл да остане да живее там. Освен това, във вените на майка ми течеше циганска кръв. Именно от нея наследих дарбата си. Баба ми е била аристократка в тази много древна раса – но, разбира се, за нацистите ромите бяха просто изроди. Живеехме тримата заедно в Лондон. Баща ми се опита да си намери работа, но нямаше никакви практически умения. През целия си живот е бил дипломат – а новото правителство го презираше. Третият райх естествено обичаше единствено предателите. И така той прекара живота си най-вече, като седеше сам в парк Риджънт и четеше музикални партитури, докато първо майка ми, а след като ме научи и самата аз, практикувахме дарбата си да предсказваме... Ех, минало, незабравимо. Говорихме за приятелката ви. Какво всъщност искате от мен? Обичате я , нали?

ФРАНК: Да.

СОФИ: Много ли?

ФРАНК: Бяхме заедно две години – най-хубавите години в целия ми живот.

СОФИ: Но сега всичко свърши?

ФРАНК: Не, и ако зависи от мен.

СОФИ: Заради него ли? Вашият приятел?

ФРАНК: Вижте, когато срещнах Том за пръв път беше пристигнал преди три седмици от Йоркшир. Живееше в малко, мръсно мазе в бедняшки квартал. Напълно отчаян.

СОФИ: И вие го прибрахте в дома си?

ФРАНК: Най-глупавото нещо, което някога съм правил. Дадох му стая в апартамента си, и то безплатно. Истината е, че Том е чудовище, имам предвид в гръцкия смисъл на думата. Като едно от онези същества в митовете. Храни се от обожанието. Това е храната му. Казвам го абсолютно буквално: не минава и ден без две супени лъжици с лепкаво златно обожание да се излеят в гърлото му, за предпочитане от момиче.

Бедната Сю прави точно това, разбирате ли. Искам да кажа, че това ѝ харесва – изливането на лъжиците. А лошото е, че става все по-запалена. Виждам го с

всеки изминал ден. Сякаш съм безсилен. В най-скоро време ще измине разстоянието от нашата спалня до неговата. Усещам го.

СОФИ: В такъв случай направете нещо! Кажете му да си върви!

ФРАНК: Ами, там е проблемът. Не мога – просто не мога. Просто не съм способен. Не е ли глупаво?... Първо на първо е толкова изтъркано – Долу ръцете от приятелката ми? Искам да кажа, че ще ми се смее. Просто ще изглеждам толкова глупаво, нали разбирате, да се ежа... не ми отива. Както и да е, не е толкова просто. Работата е там, че той е дяволски обезоръжаващ. Наистина не мога да го обесня. Нощем лежа в леглото до нея, представяйки си сцени между мен и Том на сутринта. Измислям си цели разговори – блестящи, язвителни изречения – или може би по-скоро изпълнени с тъга, отколкото с гняв, по-скоро благородни. И след това на дневна светлина го поглеждам, а той си бели яйце в чинията, и просто не мога да ги изрека. Искам да кажа, че хората не са в главата ти, нали? [*Прави пауза.*] Там е работата, че не мога повече. Трябва да се маха! *Аз трябва да го махна!*

[Разпалеността му изглежда изненадва и двамата.]

[След кратка пауза] Хрумна ми безумната идея.

СОФИ: Каква идея?

ФРАНК: Че бихте могли – да видите всичко това.

СОФИ: Да видя ли?

ФРАНК: В топката.

СОФИ: [*бавно*]: Да видя всичко – какво?

ФРАНК: [*започвайки да се изнервя*]: Вижте, работата е там, че Том е – той е изключително суверен. Искам да кажа – чак смешен. Винаги, където и да отиде, се мъкне при гледачи и хироманти. Едната седмица е при жена в Актън, която гледа на боб. На следващата е при някакъв китаец в Клафан, който пък гледа на зарове.

СОФИ: А сега е при някаква германка в Гринмаут, която гледа на – какво точно?

ФРАНК: Ами, такова, всъщност, мислех си... [*Изважда от джоба си пощенски плик.*] Основните факти за живота на Том. Всичко, което ми е разказвал през

последната една година. Детство в Йоркшир – миньорско селце – баща пияница, който е хвърлил китарата му в огъня. Наистина са доста потискащи. Мислех си –

СОФИ: Какво? Че съм измамница и не бих могла сама да ги разбера?

ФРАНК: Не, разбира се. Просто, използвайки това, ще бъдете съвсем точна. Наистина съвсем. Толкова точна, че ще го шашнете. Той напълно ще ви повярва – напълно: не можете да си го представите. Искам да кажа, ако можехте да видите нещо, което е малко...

СОФИ: Да? Което е малко...?

ФРАНК: Обезпокоително – в бъдещето му.

СОФИ [*предпазливо*]: В какъв смисъл обезпокоително, господине?

ФРАНК: Ами, като например някоя опасна връзка.

СОФИ: С момиче.

ФРАНК: Да.

СОФИ: С което, разбира се, трябва незабавно да се раздели. В противен случай го грози ужасна беда. Нали така? [*Развеселена*] Кръв и страдание!

ФРАНК: Звучи нелепо, знам. Както казах, за всеки друг да, но не и за Том. Но ви се кълна, че всяко едно предупреждение, което идва от вас – тъй като сте изключително въздействаща, наистина е така – действително ще го накара да спре и да се замисли. Ще има ефект.

СОФИ: И колко се очаква да получа за този абсурд?

ФРАНК: Мислех си, че пет паунда биха били...

СОФИ: Достатъчни? [*Тишина.*] Господине, знам, че не изглеждам особено преуспяла тук в тази малка, мръсна стаичка, но коя си мислите, че съм аз? Някаква глупава кучка циганка, която можете да купите за три паунда?

ФРАНК: Не, разбира се, че не!-

СОФИ: [*величествено*]: Практикувам тук в този ужасен град изкуство, толкова старо и свято, колкото и медицината. Погледнете! [*Протяга ръката си.*] Тази ръка е държала ръката на Нейно Височество Херцогинята в съкровен, задушевен разговор. Държала е ръката на архимандрит – Повелителят на Православната църква, който ми каза, прекланяйки ми се: „Баронеса, вие не сте

просто гадателка: вие притежавате божествена дарба!” Добре, така е – но какво от това? – *падение!* Падение до Гринмаут! До сергиите за пица и миризмата на масло във въздуха! Колите Додж, пушките и всичките удоволствия на панаира! Всеки ден – ако изобщи видя някого! – моите знатни клиенти са хора, сбръчкани като стари картофи, носещи хартиени шапки с надпис: „Целуни ме!” Шушукащи стари моми, смърдящи на нафталин – стари, зачервени мъже, опиянение от джин, умоляващи ме да предскажа само един футболен резултат, който да ги направи богати за цял живот! Хора отрепки, всички до един, унищожавачи ме с техните еснафски мечти! Но знайте едно, господине – може и да ги мразя, но никога не ги мамя. Лембърг никога не лъже!

[Пауза. СОФИ го гледа гневно: ФРАНК е смутен.]

ФРАНК: Съжалявам.

СОФИ: Всичко е наред. Продължете, моля.

[ФРАНК се изправя, минава тихо през завесата и излиза в антрето. СОФИ седи, загледана след него, ключвайки тревожно ръце.]

СОФИ [на себе си]: Пет паунда! Пет паунда, цели пет паунда...!

[Внезапно ФРАНК се връща, направо]

ФРАНК: Вижте, наистина съжалявам! Беше ужасно от моя страна. Съжалявам: сега го осъзнавам...Но аз съм отчаян, баронеса. Обичам това момиче. Бих направил всичко, за да я задържа. Том е безсърдечен. Не можете да разберете. Вероятно никой от вашия свят не би могъл да разбере...Сежалявам. Сбогом. [Също така внезапно се кани отново да си тръгне.]

СОФИ: [спирайки го]: Един момент, ако обичате! [Кратка пауза.] Сбърках за вас, господине, помислих си, че сте като него. В съзнанието ми двамата бяхте едно. Помислих си: върти-шкембета! Клати-глави! Нито капка чувствителност или пък благородство. Но не бях права...[Изправя се.] В края на краищата виждам, че по природа сте предан. Научих се да вярвам, че предаността в любовта е като музиката – едно от чудесата на миналото. Хубаво е да открия, че все още съществува. Вижте, ето го там: връща се!

[Чуваме подсвиркването на ТОМ. Появява се на горното ниво на кея: в ръката си държи огромна плюшена играчка куче. СОФИ и ФРАНК го

наблюдават през прозореца, докато той, гледайки към морето, прави с очевидна превзетост едва забележими танцови движения.]

Виж те го. Да: сега разбирам. Върти-шкембе...Консуматор!...Какво казахте: арогантен!...Изявявате се меко за него, защото сте деликатен човек. „Обезоръжаващ” го нарекохте. Е, господине, мен не ме обезоръжава! Виждам какъв е. Виждам такива всеки ден, новите злодеи! Наблюдавам ги на този кей, подсвиркващи си нагоре-надолу с тъпите си проскубани коси, препъващи се наоколо на тъпите си високи обувки, с пайетите на раменете си, претендиращи да са забавни и ексцентрични – но всъщност, под всичко това са просто бандити! Бандити от работническата класа! Мислят си, че притежават света. Да, а ние им позволяваме да си го мислят. Ние – вие и аз – глупците, романтиците, изостаналите, както те ни наричат. Е, поне веднъж един от тях ще си го получи! Консуматорът бива наказан от благодетеля!...[*Въодушевено*] Ще ви помогна, господине! Ще спася момичето ви. Ще смъкна пайетите от този ваш злодей! Дайте ми плика.

[СОФИ протяга ръката си за плика. ТОМ завива към стълбите. ФРАНК се колебае.]

Бързо, бързо, бързо, бързо!

[ФРАНК ѝ го подава.]

Ще ви струва десет паунда.

ФРАНК: Десет ли?!

СОФИ: Разбира се, че десет. Нима си мислехте, че ще компроментирам изкуството си за нищо? Изборът си е ваш.

ФРАНК:Така да бъде.

[ТОМ слиза по стълбите.]

СОФИ: Добре, тогава! Шшшш, идва. Сядайте! Сядайте...!

[ФРАНК сяда на масата. Тя също.]

Сега бързичко ми кажете какъв е цветът на момичето ви?

ФРАНК: Рус.

СОФИ: Още.

ФРАНК: Често носи розов шал около главата си. Много се харесва така. Розов шал. Можете да го видите там – [*посочва кристалната топка*] – ако желаете.

СОФИ: Шшш!

[*Замръзват, когато ТОМ влиза в антрето.*]

[*На по-висок глас*] А що се отнася до вас, скъпи мой, вашият преобладаващ цвят е зеленият – щастливият ви ден от седмицата е сряда и, както вече споменах, всичко в картите ви показва активност, активност и пак активност! Два паунда, ако обичате.

[*ФРАНК ѝ подава десетте паунда с изключителна неохота. Тя внимателно ги преброява.*]

СОФИ: Предстои ви много натоварена година, повярвайте ми. Лембърг никога не лъже.

ФРАНК: Ами, благодаря ви, баронеса.

СОФИ: И аз благодаря. Чудя се дали приятелят ви се е върнал.

ФРАНК: [*на по-висок глас*]: Том!

ТОМ: Даа.

СОФИ: О: добре. Помолете го да бъде така добър да изчака една минута, ако обичате. [*Посочвайки писмото*] Ще го извикам, когато съм готова.

ФРАНК: Разбира се. Хайде, довиждане.

СОФИ: Довиждане.

ФРАНК: [*при завесата, за да чуе Том*]: И благодаря отново.

[*ФРАНК минава през завесата и излиза в антрето. СОФИ сяда бързо на масата, отваря писмото, разкъсвайки го, и започва да чете.*]

[*Към ТОМ*]: Здравей.

ТОМ: Е, как ти се стори тя?

[*Следва полугласен отговор.*]

ФРАНК: Тя – тя ми се стори добре...

ТОМ: Какво ти каза?

ФРАНК: Нищо, всъщност...Всъщност, тя е ужасна.

ТОМ: Как така?

СОФИ: [*извиквайки*]: Един момент, господине, моля ви! Ей сегичка ще ви приема! [*Четеейки бележките*] „Роден хиляда деветстотин петдесет и трета...”.[*Записва си го на ветрилото.*]

ТОМ: Наистина ли не я бива?

ФРАНК: Ами, те всичките са шарлатани, не е ли така?

ТОМ: Разбира се, че не!

ФРАНК: Е, тази нищо не позна! Ако питаш мен, трябва да й отнемат разрешителното за вещица.

ТОМ: [*обезпокоено*]: Шшш!

ФРАНК: Защо?

ТОМ: Не трябва да ги наричаш така!

СОФИ: [*четеейки бележките: съсредоточено*]: “Миньорско селце – баща пияница.” [*Записва си го на ветрилото.*]

ФРАНК: [*виждайки кучето играчка*]: Какво по дяволите е това?

ТОМ: Спечелих го. Близо до турникетите има стрелбище. Толкова се зарадваха да ме видят, че практически ми го подариха. Ще го дам на Сю.

ФРАНК: Май е бил пиан.

ТОМ: Заради свежия възду е. Замайл е бедния нещастник.

СОФИ: [*към снимката, шепнейки*]: Какво си ме зяпнал? Десет паунда, това е важното...Та нали и без друго основното задължение на аристокрацията е да дава уроци, когато това се налага. [*Обръща снимката, налива си още една чаша и я изпива.*]

ТОМ: Какво прави тя там? Да не би да е в транс или нещо такова?

ФРАНК: Не знам. Мисля, че нарича това подготовка.

ТОМ: Имаш предвид нещо като медитация. Навярно е това.

ФРАНК: Обзалагам се, че просто си подремва, бедната, стара крава!

ТОМ: [*раздразнен*]: Шшш! Казах ти!

СОФИ: [*четеейки бележките*]: „Вторият ден на Коледа – бягство от вкъщи – вторият ден на Коледа.”[*Записва си го на ветрилото.*]

ФРАНК: [*във внезапен пристъп на паника*]: Виж – защо просто не си тръгнеш с мен?

ТОМ: Защо за Бога?

ФРАНК: Защото наистина е загуба на пари. Поне при *тази*!

ТОМ: [*закачливо*]: Ето – у нея няма нищо необичайно, нали така? Сигурен ли си, че нищо не ти каза?

ФРАНК: Нищо, абсолютно нищичко!

ТОМ: Ами, струваш ми се малко странен.

ФРАНК: Отегчен съм, това е всичко. Просто съм напълно отегчен! Ще те е яд!

СОФИ: [*четейки*]: „Розов шал...”

ТОМ: Е, сега съм тук и тя ме видя, така че защо пък да не вляза.

ФРАНК: Том, послушай ме!

СОФИ [*извиквайки*]: Готова съм, господине. Влезте, моля! [*Прочита последната бележка още веднъж и прибира писмото*] „Розов шал – розов шал...”

ТОМ [*към ФРАНК*]: Ще се видим там.

ФРАНК: Добре. Да не кажеш, че не съм те предупредил...

ТОМ [*„насъсвайки” срещу него плюшеното куче*]: Джаф! Джаф! Джаф!...
Просто върви и провери системата.

[*ТОМ хвърля кучето върху един стол и влиза в салона. ФРАНК се поколебава за секунда.*]

СОФИ: Влезте, господине. Седнете...

[*ТОМ стои до завесата – обръща се и я повдига, за да види дали ФРАНК е все още там.*]

ТОМ: [*хладно, към ФРАНК*]: Аз подслушах ли те?

[*ФРАНК си тръгва смутен. Изкачва се по желязното стълбище и изчезва от поглед. ТОМ пуска завесата и се приближава до масата, където Софи седи в очакване.*]

СОФИ: И така. Ето го ценоразписа ми. [*Подава му един лист.*] Два паунда само за карти. Два паунда и петдесет за карти и гледане на ръка. Три паунда за кристалната топка. Препоръчвам ви топката. По-изчерпателна е.

ТОМ: [*съгласявайки се*]: Аха.

СОФИ: Пристрастен сте, струва ми се.

ТОМ: Пристрастен ли? Имате предвид наркотици?

СОФИ: Врачуване. Често ходите при гледачи.

ТОМ [*изненадан*]: Да, всъщност е точно така. Личи ли си?

СОФИ: В погледа ви се чете сравнение.

ТОМ: О. Това не е някаква шега, нали?

СОФИ: [*хладно*]: Това не ме притеснява, господине. С възрастта ще разберете, че не можете да пазарувате в света на окултното. Хората с дарба не са в супермаркетите, нали знаете. Ако обичате, дайте ми нещо, което носите. Шалът ви ще...

[*Недоверчиво ѝ подава шала си.*]

Благодаря. Сега, моля ви, седнете.

[*Сяда.*]

Да започваме. [*Маха покривалото от топката.*] Ето на. Просто една стъклена топка. Само дето нищо не е просто това, което изглежда.

ТОМ: Разбира се, че не.

СОФИ: [*рязко*]: Шшш! Не говорете, ако обичате. [*Слага шала му върху топката.*] Вие сте музикант.

[*ТОМ кима, изненадан.*]

[*Саркастично*] Не е толкова удивително прозрение, господине. Все пак току що гледах на приятеля ви. Надявам се да е останал доволен.

ТОМ: О...Да...

СОФИ: Излъчва добри вибрации. Ще има много щастлив семеен живот.

ТОМ: Нима?

СОФИ: [*враждебно*]: Да. [*Гледа го втренчено. Пауза.*] Сега да започваме.

В кой месец сте роден?

ТОМ: Май.

СОФИ: Телец. Яростен. Понякога безжалостен.

ТОМ: Двадесет и пети.

СОФИ: Близнаци. Интересно. [*Маха шалчето и надничка настървено в топката.*] Много обезпокоително. Голяма бъркотия. Хиляда деветстотин петдесет и трета. Роден сте хиляда деветстотин петдесет и трета.

ТОМ [*смаян*]: Да!

СОФИ: Има си ритуал, топката. Често първо показва рождената дата, а след това мястото. Да, точно. Сега виждам къща – една малка, тясна къщичка на една мръсна уличка. В края има едно огромно колело, въртящо се във въздуха. Колело за въглища! – селце, където се добиват въглища... Явно не съм много далеч от истината.

[ТОМ *може само да кимне, онемял. Тя поглежда тайничко ветрилото за повече подробности и продължава, надзъртайки в топката.*]

Няма никаква жена в къщата. Майка ви е починала, нали? Баща ви е все още жив. Или поне виждам някакъв мъж в работни дрехи. Злобно лице. Грубо лице. Подпухнало като на пиян човек.

[*Разменят си втренчени погледи. ТОМ е много разтревожен.*]

А сега? Виждам дете. Малко бледо личице. Очи, изпълнени със страх, които шарят насам – натам – в търсене на спасение. Толкова изплашено лице. Зле ли се държеше с вас, вашият баща? Биеше ли ви?

[ТОМ *се изправя и започва да крачи наоколо.*]

Какво е това сега? Огън. Нещо гори на него – прилича ми на китара...

[*Обръща се стреснато към нея.*]

Възможно ли е, китара? Какво е това? Някакъв символ на музикалния ви талант?

ТОМ: Не...

СОФИ: Притесних ви, господине.

ТОМ: Вие виждате това?

СОФИ: Много ясно.

ТОМ: Но не можете. Вие просто не можете – то е тук – главата ми. Тук е!...

СОФИ: А за мен е там! Господине, не можете нищо да скриете. Това, което ви се е случило някога, аз го виждам *сега*. Защо се е държал така, вашият баща? За да ви попречи да станете музикант? За да ви нарани?

[ТОМ *внезапно спира, напълно озадачен.*]

Може би трябва да спра?

ТОМ: Не. Продължавайте. Какво друго виждате?

СОФИ: [*обръщайки се отново към топката*]: Напуснали сте дома си на север и сте дошли в Лондон.

ТОМ: [*едва доловимо*]: Вторият ден на Коледа. Обяд на гара Юстън. Пирог с телешко и свинско!

СОФИ: Но сте извадили късмет с приятелите си. Периодът напоследък е бил добър за вас. Топката е златиста... [*Взирайки се по-усърдно*] Но сега... [*Отскачайки*] О!

ТОМ: Какво?

СОФИ: Вече не. Сега не е златиста. Мени се!

ТОМ: Можете ли да видите нещо по-конкретно?

СОФИ: От златисто към сиво. Тъмно. Сега в тъмното розово. Коса. Розова коса – не, розов шал – нещо розово, бягащо, но в тъмнина...

Имате ли си приятелка?

[*Свива рамене, после кима.*]

Тя бяга. Виждам сянката ѝ, бягаща в мрака. А след това друга сянка: също желаеща да бяга. Това сте – Вие, струва ми се! Бягащ! Едната бягаща сянка се опитва да хване другата! Но сега – идва друга... О, толкова е объркано.

ТОМ: Говорете!

СОФИ: Шшш! [*Взирайки се усилено*] Новата сянка е много по-голяма. Да: друг мъж. Тя расте – обвива всичко, вас и нея и двамата – огромна червена сянка, надвиснала над всичко! Над сивото, над розовото, над тъмното, над червеното – червеното, червеното – червеното – Червено!! [*Спира, извиквайки от изтощение.*]

ТОМ: Какво е това?

СОФИ: Не!

ТОМ: Какво?

СОФИ [*с нотка на благоговение*]: Видях го. Кървавият проблясък! Видях го.

ТОМ: Кървавият какво?

СОФИ: Кървавият проблясък. Най-необичайното видение в ясновидството. Червена кръв, заливаща топката. Чела съм за това, но никога досега не го бях виждала, стичаща се по стъклото... Това е – най-ужасното знамение.

ТОМ: Знамение ли?

[*Тя се изправя величествено.*]

СОФИ [*тържествено*]: Вършите нещо, което не е редно, господине. Ако продължавате – ще ви сполети нещастие. Нещастие. И то много скоро. Говоря сериозно, господине. Съжалявам.

[*Пауза. ТОМ навежда глава сякаш плаче.*]

Ако в личния ви живот има нещо нередно – умолявам ви: пазете се! Ако сега в живота ви има момиче, то тя не е за вас...!

[*Но тя трябва да спре: ТОМ не плаче – смее се! Втренчено го гледа, възмутена. Той се смее, докато почти не се задавя. Най-накрая макар и трудно шумът утихва. Тя чака, оскърбена.*]

ТОМ: Колко ви плати?

СОФИ: Да ми плати ли?

ТОМ: Е, как го нагласи така? Трябва да ви е предложил няколко стерлинга отгоре. Едва ли е очаквал да го направите ей така за нищо.

СОФИ: Моля, какво искате да кажете?

ТОМ: [*изправяйки се, избърсва очите си с шала*]: Въпреки това, е фантастично! Искам да кажа каква е целта? Някаква шега ли е? Невинно забавление край морето?

СОФИ: Господине, да не би да намекувате, че съм била подкупена?

ТОМ: Не го намеквам. Казвам го.

СОФИ: Как смеете? Как по дяволите изобщо смеете?

ТОМ: Защото по дяволите знам, ето как! На света има само един човек, на когото съм разказал тези неща за детството си и този човек е Франк.

СОФИ: [*високомерно*]: Скъпи ми господине, за професионално око като моето не е необходимо истината да бъде разказана. Тя е очевидна.

ТОМ: Как ли пък не. Ами, ако това не е истината.

[*Дълга пауза.*]

СОФИ: Моля, какво казахте?

ТОМ: Ами, ако това е една чудовищно голяма лъжа. Като всяка една дума от тази история.

СОФИ: Не вярвам.

ТОМ: Истина е.

СОФИ: Невъзможно. Казвате го, за да ме злепоставите.

ТОМ: Защо ми е да го правя?

СОФИ: Вижте, господине – каквото съм видяла, видяла съм. Лембърг никога не лъже

ТОМ: Не, но аз да!

[*Още една пауза.*]

СОФИ: [*предпазливо*]: Искате да кажете, че – баща ви не е миньор?

ТОМ: Не. Той е заможен счетоводител, който живее в Лийдс. [*Сяда отново, изглежда равнодушен.*]

СОФИ: И майка ви не е мъртва?

ТОМ: Не и в биологичния смисъл на думата, не. Наслаждава се на играта си на голф и организира събирания за бридж всяка сряда.

СОФИ: Но акцентът ви!

ТОМ: [*изоставайки го напълно*]: Боя се, че е измислен като всичко останало. Искам да кажа няма смисъл да променяш биографията си, ако ще запазваш акцента си, сега има ли го?

СОФИ [*смаяна*]: Мили, Боже!

ТОМ: Всъщност малко ми се изплъзва, когато съм пиан, но хората го отдават на алкохола.

СОФИ [*опитвайки се да разбере*]: Искате да кажете, че – това е целият ви живот? Една чудовищно голяма лъжа от сутрин до вечер?

ТОМ: Да, предполагам, че да.

СОФИ: *Изумително!*

ТОМ: Това притеснява ли ви?

СОФИ: Вас не ви ли?

ТОМ: Не особено. Счита го като един вид...

СОФИ: Бяла лъжа?

ТОМ: Да, много добре! Бяла лъжа...

СОФИ: Но защо? Защо за Бога? Защо?...ЗАЩО?

ТОМ: Ами, въпрос на имидж, наистина. Когато бях дете, за да постигнеш изобщо нещо в поп музиката, трябваше да си от работническата класа. За хората от средната класа беше невъзможно. Преди пет години никой нямаше да ти повярва, че можеш да пееш, ако си син на счетоводител – и ето ни сега!

СОФИ: Не е за вярване. Ами родителите ви, те знаят ли, че напълно сте се отrekli от тях – сякаш никога не са съществували?

ТОМ: Не, но това е без значение. В края на краищата и те са се отrekli от *мен*. Аз съществувам ли за тях? Когато и да си отида вкъщи, баща ми ме нарича „музикантче“, защото за него е срамно да има син певец. Майка ми пък разправя на клуба ѝ по бридж, че съм в Лондон, да уча музика – тъй като за нея *да уча* е по-престижно, отколкото да пея в някое мазе. И двамата говорят за себе си, не за мен. И това е чудесно, защото това е, което правят всички навсякъде и по всяко време. Разбирате ли?

СОФИ: Но поне сте казали на приятелката си? Тя знае истината?

ТОМ: Сю ли? Не.

СОФИ: Искате да кажете, че просто продължавате и продължавате да ѝ разправяте лъжи за ужасното си детство?

ТОМ: На нея ѝ харесва. Намира всичко това за много тъжно.

СОФИ: Това е най-отвратителното нещо, което някога съм чувала! Нима си мислите, че можете да се преструвате на страдалец – само за да изглеждате по-привлекателен?

ТОМ: Знам, че мога.

СОФИ: Той беше прав, приятелят ви. Вие сте чудовище.

[ТОМ *се обръща. Пауза.*]

ТОМ: Това ли в казал?

СОФИ: Точните му думи. Чудовище.

ТОМ [*смеейки се*]: Не вярвам.

СОФИ: Разбира се, че не вярвате. Въпреки това за мен е очевидно. Сега мога да го видя доста ясно.

ТОМ: Толкова ясно, колкото и ясно видяхте миналото ми в топката ли?

СОФИ: Не ставайте нагъл. Не забравяйте, ако обичате, с кого разговаряте. Пред вас стои баронеса от Свещената Римска империя!

[СОФИ го гледа кръвнишки, пристягайки шала около себе си. Смутен, той става и излиза в антрето.]

СОФИ [извиквайки много ядосано]: Нищо не струва!

ТОМ [все така объркан]: О, благодаря!

[Той клати глава, опитвайки се да разбере. СОФИ се изправя набързо и отпива от гарафата.]

Чудовище ли? Какво?...Нищичко не разбирам...

[Връща се неочаквано. Тя бързо отдръпва гарафата от устните си.]

Не разбирам! Какво става?

СОФИ [опитвайки се да възвърне достойнството си]: Какво да става?

ТОМ: Вие ми кажете!

СОФИ: Вижте, господине: това беше шега. Приятелят ви е шегаджия. Измисли всичко това, за да ви развесели. Каза ми, че на този етап животът е малко суров към вас. Ангажиментът тук не се е оказал толкова добър – били сте и двамата оклюмали. Предложи ми да ви повдигна духа...!

ТОМ: Не.

СОФИ: Уверявам ви.

ТОМ: Не е това.

СОФИ: Разбира се, че е това. Със сигурност: какво друго? Мислите ли, че наистина бих могла да направя такова нещо? Да, да, да ви развеселя, защо не? Но *сериозно* – да предам изкуството си? Мислите ли, че *съм способна*?

ТОМ [досещайки се]: Трябваше да видите нещастие за мен и Сю. Ако ние – тя и аз останем заедно...Опитва се да ме предупреди. Да ме сплаши...Боже мой! [Устата му се отваря в изумление.]

СОФИ: Е, ревнува. Толкова ли е учудващо...? Има основание, не е ли така?

ТОМ: Какво намеквате?

СОФИ: Вижте, господине, аз ви познавам. Познавам ви много добре. Не ме гледайте така – „О, Боже мой!“ „Какво намеквате?“ Не ме е срам от това, което

направих! Взех пари с измама. Добре. Добре, добре, добре – с едно добро, добро намерение.

ТОМ: За какво говорите?

СОФИ: Сега, моля ви напуснете. Веднага. Няма смисъл да говорим повече. Наистина няма...

ТОМ [*обезпокоен*]: Но първо ми кажете нещо. Откога знае за мен и Сю?

[*Тя рязко го поглежда .*]

Каза ли ви? От няколко седмици? Може би месец? Искам да кажа, Боже, колко е потаен. Да не се издаде по никакъв начин. Просто да чака ден след ден – да подкрепя и насърчава – усмихвайки се през цялото време. А след това, когато настъпи мигът, да дойде тук, да извърши такава щуротия – навярно мислейки за това през целия път насам в микробуса...искам да кажа що за човек е той?

СОФИ: Благодетел.

ТОМ: Моля?

СОФИ: Благодетел, господине. Разбира се, консуматор като вас няма как да го разбере. Това е човек, който просто дава отново и отново, непрекъснато...Потаен го наричате. Естествено. Само защото е твърде горд, за да покаже болката, която изпитва. Сега се разхожда край морето, задавайки си същите въпроси за вас: „*Що за човек е той?* Какво иска? Дадох му всичко. Уважение. Не е достатъчно! Сигурност. Не е достатъчно! Измъкнах го от бедняшкия квартал – напълно разорен – споделям с него собствения си апартамент, без да му искам нито пени – не е достатъчно! Създадох му работа. Сформирах цяла група за него. Бял сатен – ангажименти – всичко, за да може да реализира таланта си, а не просто да пее за няколко пенита в някоя долнопробна кръчма.”

ТОМ: Това ли ви каза?

СОФИ: Да, господине, това ми каза. Бедният глупак. Не познава хората като вас. Взимат ли, взимат и взимат до безкрай. Взимат ти надеждата, взимат ти щастието – всичко – всичко, което имаш!

ТОМ [*прекъсвайки я*]: Тръгвам си!

СОФИ: Да, бягайте! Бягайте! Истината боли, нали?

ТОМ: Какво боли?

СОФИ: Истината. *Истината*, господине! За вас това не значи нищо, нали?

[Пауза. ТОМ е застанал до вратата, опитвайки се да се овладее. СОФИ стои до масата, дишайки учестено.]

ТОМ [*спокойно*]: Добре. Само за протокола, за протокола, само за това – ще ви дам три прости факта. След това си тръгвам...Когато се запознахме, не бях разорен. Не живеех в бедняшки квартал. И бях сформирал групата си година преди изобщо да го срещна.

СОФИ: Белите лъжци.

ТОМ: Точно така

СОФИ: Лъжци, да – лъжци е много точно!

ТОМ [*упорствайки*]: Всеки петък имахме изпълнение на живо в „Iron Duke” на Commercial Road! Можете да проверите, ако искате.

СОФИ: Черни лъжци! Черни! Не бели!

ТОМ [*настоявайки*]: Идваше със Сю всяка събота и неделя, сядаха в ъгъла и ни слушаха. Спомням си очите – неговите кафяви и нейните големи сини очи – седяха там и ни се наслаждаваха с часове сякаш бяха единствените на света, които знаеха за нас. Да – точно така! Сякаш просто бяхме част от техния собствен свят, не съществувайки извън него...

[*Той се връща в стаята. Тя неусетно се заслушва.*]

Тогава една нощ съвсем неочаквано преди около шест месеца той дойде при мен – каза, че се казва Франк – че е независим журналист и иска да напише цяла история за „Лъжците” за един от неделните вестници. Това, което те наричат „изучаване в дълбочина”. За целта трябвало известно време да се навърта около нас – дали съм имал нещо против? Е, на мен това ми звучеше страотно. Съгласих се. И ето какво стана. Имам предвид така започна всичко – заради мен, търсец известност!...Цял месец – не, повече – той просто вървеше нагоре – надолу след нас, *наблюдавайки*. Безкрайни бележки в едно малко тефтерче. Винаги ухилен. Глупаво, знаете, но много очарователно. Беше безумен дърдорко: не можеше да го спреш, дърдореше непрекъснато.

Често му казвах, че един журналист трябва да умее да слуша, а не непрекъснато да дърдори, а той просто се усмихваше. „Обичам да говоря”, казваше той: „Това е най-прекрасното нещо на света след яденето”. Тогава живеех в Уинчмор Хил с леля Дейзи. Твърде много лъскава басма, но в никакъв случай бедняшки квартал. Единствената музика, която тя харесваше, беше тази, на която можеш да похапваш кексчета и да пиеш чай. Накрая си тръгнах и се нанесох при него. Не беше минала и една седмица, когато разбрах, че дължи наем за три месеца.

СОФИ: Не!

ТОМ: Който аз платих.

СОФИ: Не ви вярвам.

ТОМ: А седмица по-късно открих, че всъщност той изобщо не е бил журналист. Работил е заедно със Сю в един бутик на „Кингс Роуд”.

СОФИ: Не е вярно.

ТОМ: Докато не са го изгонили.

СОФИ: Измисляте си.

ТОМ: Защо ще го правя? Вижте, не можете ли да разберете?...В мига, в който Франк е дошъл тук, ви е наговорил един куп лъжи. Лъжа след лъжа.

[ФРАНК се връща, слиза по стълбите и влиза в антрето.]

СОФИ: Бабини деветини, може би. Възможно е.

ТОМ: Лъжи.

СОФИ: Измислици.

ТОМ: *Лъжи!* Чудовишно големи *лъжи!*

СОФИ [*внезапно побеснява*]: Добре, лъжи и какво от това? Какво от това? Направил го е, наговорил е един куп – куп измишльотини, само за да се направи на малко по-важен – вие смеете! *Вие* смеете да говорите за лъжи! Вие с вашите въгледобивни мини, горящи китари – цялото ви ужасно детство!

ТОМ: *Неговите!*

СОФИ: Какво?

ТОМ: *Неговите! Неговите лъжи!* Всичките.

СОФИ: *Неговите лъжи?* За *вашето* детство?

ТОМ [*по-спокойно*]: Неговите и нейните. Техните.

[*Чуват се чайките и вятъра. Франк, застанал до завесата в антрето, слуша съсредоточено.*]

СОФИ [*предпазливо*]: Господине, не знам за какво по дяволите говорите.

ТОМ: Ако ви кажа, че ме измислиха те, ще повярвате ли? Ако ви кажа, че те *ме* накараха да се измисля. Това е по-точно...не знам. Понякога го виждам, само за секунда, съвсем малко. След това потъва в мъгла също като във вашата топка – и се превръща в един кошмар... [*Бавно се приближава до кристалната топка на масата.*] Само ако това нещо наистина работеше. Ако наистина можеше да покаже защо. Защо става така.

СОФИ: Точно това прави, господине.

ТОМ: Да, но за мен. [*Вдига топката.*] Ако притежавах дарбата – само за пет минути да видя всичко – нея, него и мен... Как работи? С цветове, нали? Червено за гняв, черно за смърт? А за лъжа? Кафяво? Не е зле. Наситено кафяво: отгънкът на акцента ми: фалшивият йоркширски акцент, който използвах, когато се преместих на юг, най-вече защото не можех да понасям собствения си глас. [*С йоркширски акцент*] Наситено кафяво! Цветът на мочурищата...!

[*ФРАНК подскача изненадан. ТОМ сядна на масата, държеейки топката.*]
[*Изоставайки акцента*] Дядо ми говореше така – за голям срам на майка ми: от него се вдъхнових. Това е първото, което ги впечатли: особено Франк. Той сядаше на крайчето на леглото ми с тейфтерче и молив, просто наслаждавайки му се. Мним журналист, интервюиращ мним миньор! „Вие сте такъв късметлия”, казваше той: „такъв късметлия, че сте се родил обикновен работник. Работническата класа е последното хранилище на инстинкти.” Аз просто свивах рамене в моята фланелена пижама. Свиването на рамене е невероятно. Можеш да изразиш всичко с едно простичко свиване на рамене: хранилище на инстинкти – нещастно детство – каквото си поискаш. [*Оставя топката.*] Какъв цвят е тя? Потребността? Неистовата Потребност от имидж, която те въодушевява. Да – и налудничавият начин, по който се държиш, само за да го накараш да се чувства добре! Бас държа, че е зелено. Зелено за

ненавист... [*Смирено*] Наблюдавах го как си измисля детството ми. „Къде сте роден?“, питаше ме той. А след това веднага си отговаряше сам. „В някоя отвратителна, малка къщурка на север, предполагам: без канализация, предполагам, без електричество, предполагам.” „Предполагам” означаваше „Искам”. А аз – аз свивах рамене. Свивах рамене, свивах: така се стигна до бедняшкия квартал. Свивах рамене, свивах: стигна се и до колана на татко: ох! До всичко. Изразих какво ли не с това свиване на рамене. Купчини сгурии. Садистични бащи и безснежни зими, отмъкнати корички хляб, изядени във външната тоалетна! Очите му се опулваха. „Боже мой, как се отнасяме с децата в тази страна!” Нейните също – на Сю: не, нейните бяха по-зле. Те се пълнеха със сълзи. Тя беше световен шампион в това!...Плака нощта, когато за първи път ние..

[*ФРАНК потрепва; слага ръка на устата си; напъня се да чуе по-добре. ТОМ се изправя и продължава разпалено.*]

Живееше в един апартамент точно до бутика. Една вечер наминах да похапнем спагети, а след това малко ѝ посвирих. Изведнъж – акордът ми мажор все още отекваше в ситния дъждец в Челси – тя ме погледна, а гласът ѝ трепереше от вълнение. „Вие сте роден с това”, каза тя. „Притежавате музикалността, присъща на работническата класа!” А надолу се стеле косата ѝ – мек балдахин, докосващ устата ми. И ето я. Потребността. Разпознах я веднага; същата Потребност като неговата, напълно изгубил ума си при вида на косата ѝ – „Дай ми го. Имиджът. Дай ми имидж! Вдъхнови ме!”... Какво ще направиш? Пухкава коса, докосваща страдащата ти уста, какво ще направиш? Устата се отваря – започва да говори – как можеш да я спреш? [*С йоркширския си акцент*] “Ти разбираш”, казва тя напълно откровено. „Боже, ти разбираш!... Ще ти кажа нещо. Единственото, за което баща ми някога ме е окуражавал, беше да си хвърля китарата в огъня. Вярно не приличаше много на инструмент, но само такава можеш да си позволя...” [*Изоставяйки акцента*] О, зелено! Зелено за ненавист! И синьо, синьо, синьо за всичките сълзи в очите ѝ – ронещи се върху мен! Омокрящи ме! Шибаци шведското

килимче като дъжд, изливащ се на официален празник на брега! Бях прогизнал. Наистина. Легнах си с нея, за да изсъхна. Честно.

[*Кратка пауза. ТОМ започва да се разхожда из стаята. Гласът му издава все по-нарастващо отчаяние. ФРАНК сега стои вцепенен. Светлината е намаляла значително.*]

Това беше преди три месеца. Кога е разбрал? Тя не му е казала. Не би посмяла... Сам се е досетил. Е, *как няма* да се сети! Те се познават един друг прекрасно. Те са един друг!... Да.

[*Пауза. ТОМ и СОФИ се гледат.*]

В мига, в който изрекох – наистина изрекох лъжа на глас – бях техен. Те се въодушевяха като лъвовете, преследващи плячката си, душещи около мен, с течащи лиги. Предполагам, че съм могъл да спра това по всяко време. Просто е трябвало да използвам собствения си глас – да им кажа кой съм всъщност. Но не го сторих. Цветът за това е жълто. Казах си, че не искам да ги нараня. Но защо не? Кой бях аз. За тях не съществувах.. Не съществувам и *сега!* [*Разпалено*] Те искат *техния* Том: не мен. Том идолът. Том покорителят на женските сърца. Том богът на селяците, роден в бедняшки квартал, дълго време страдал, бивал малтретиран – ужасно заплетена коса и природен инстинкт – издокаран от свещениците си в бял сатен!... Да: това всъщност е цветът за всичко това. *Бяло*. Облеколото на „Лъжците“. Той го измисли – тя го направи – аз го нося! Трябва да ме видите в него! Бяла пенеста дантела около работническото гърло! [*С йоркширския си акцент*] “Изглеждам много красив в него!”

СОФИ [*извиквайки*]: Спрете, веднага, господине! Спрете! Думи, думи, думи и пак думи. Какво *той* направил – какво *тя* направила – какво *те* направили! И всичко това, само за да не поемете вината за това какво *вие* сте направили!

ТОМ: Аз ли?

СОФИ: Разбира се, че вие! Вие сте наговорили лъжите, не е ли така? Вие сте се нуждаели от това обожание. Фактите са си факти. Господин консуматор, той ви е дал всичко, което е имал.

ТОМ: Даде ми роля, това ми даде! Не разбирате ли? Аз просто играя в един филм, режисиран от тях. „Бях заложник на острова на Мокрите Сънища!”

СОФИ: О, ха, ха, ха. Много смешно! Истината е много по-проста, господине. По-проста и много по-неприятна.

ТОМ: Нима?

СОФИ: Скучна, позната, неприятна, стара история! Вие имате приятел. Той си има приятелка. Вия я открадвате. Това е. [Пауза.] Всъщност той не се е досетил, че сте спали с нея три месеца. Просто се страхуваше, че един ден бихте могли да го направите... Затова дойде тук с тъпата си игра. Клетият приятел. Клетият, глупав приятел... Да, но влюбените хора вършат много безразсъдни неща. Вие естествено не бихте могъл да го разберете. Довиждане, господине.

[Пауза.]

ТОМ [*спокойно*]: Любов, вие наистина сте си сбъркали професията, нали?

СОФИ: Какво искате да кажете?

ТОМ: Извинете ме.

[ТОМ *внезапно излиза в антрето.*]

СОФИ: [*извиквайки след него*]: Какво искате да кажете, моля ви?

[ТОМ *вижда ФРАНК да стои там, в тъмното. ФРАНК е много объркан.*]

ТОМ: Откога стоиш там?

ФРАНК: От няколко минути.

СОФИ [*на себе си*]: Мили Боже! [*Стои неподвижно, опитвайки се да чуе.*]

ТОМ: Чул си.

ФРАНК: Не. Не. Нищо... Какво да съм чул? Аз – аз – аз тъкмо влизам...

ТОМ: Довиждане, Франк.

[ТОМ *излиза от антрето и се появява на кея.*]

ФРАНК: Къде отиваш? Том!

[ФРАНК *последва ТОМ отвън.*]

Къде отиваш?

ТОМ [*с много изтънчен акцент*]: Обратно в Личфийлд, драги приятелю – обратно въщи.

ФРАНК: Не! Не можеш... Добре, беше отвратително – беше глупав, мръсен номер: съжалявам. Безспорно беше ужасно, знам – знам. Но не можеш просто да си тръгнеш така. Просто не можеш!

ТОМ: Какво друго предлагаш?

ФРАНК: Ами, бихме могли – бихме могли – навярно бихме...

ТОМ: Дойде ми до гуша, Франк. От теб. От нея. Дори от мен. За едно беше прав. Думата, която употреби. „Чудовище”.

ФРАНК: Не го мислех.

ТОМ: А трябваше.

ФРАНК: Казах го в момент на ярост!

ТОМ: Сбогом, Франк. [*Подава му ръката си.*]

ФРАНК: Том, моля те. Не може ли да поговорим?

[*ТОМ клати глава, усмихва се насила, а след това внезапно се обръща, ускорява крачка и изчезва от поглед.*]

[*Викайки след него*] Том! Имаш концерт! [*Кресвайки изведнъж*] **ТОМ!**

[*Стои неподвижно. Чайки и вятър. Бавно се връща вътре. СОФИ е видяла ТОМ да си тръгва. Сега чува ФРАНК, който се връща и застава в антрето.*]

СОФИ: Господине – господине, няма ли да влезите, моля ви?

[*ФРАНК остава, където е. Тя се обръща към него, но не се вижда, тъй като в салона е станало тъмно.*]

Съжалявам. Не мина много добре, малкият ни номер. Провали се, нали? Опасявам се, че понякога така се случва с номерата... Все пак не е толкова зле, нали така? В края на краищата това е, което всъщност искахте – да си тръгне. „Накарайте го да си тръгне”, ме помолихте. „Отгървете ме от него”. Е, не мога да твърдя, че го постигнах сама, но се случи, господине. Няма го. Няма да го видите повече. Все пак усилията ни не отидоха напразно. Сега момичето ви е спасено: това е важното.

[*От антрето се чува сподавен плач.*]

Господине?... Господине...?

[Плачът става по-силен. ФРАНК агонизира. СОФИ пресича салона в посока към антрето, дърпа завесата и излиза. ФРАНК се извързва на другата страна.]

О, хайде, де, моля ви. Не разбирам.

ФРАНК: Не, вие не разбирате, нали?

СОФИ: Искахте да си тръгне.

[Обръща се към нея.]

ФРАНК: Исках да я остави на мира!... И да остане с мен. В – моето – легло.

[Тя ококорва очи.]

Където беше шест месеца.

[Пауза. СОФИ бавно тръгва към салона. Застава до завесата, напълно объркана.]

СОФИ: Той е прав, приятелят ви. Сбъркала съм си професията. Нищо не виждам. Вече нищо не разбирам. Сбъркала съм мястото. Сбъркан е светът. *Кои сте всички вие?* Вие странни хора, вие млади, странни, ненормални хора! Аз израстнах в свят с ценности. Хората бяха наясно кои са – какво искат! Бяха порядъчни. Този свят сега не го разбирам – особняци и мошеници, това ме плаши! *Вече нищичко* не разбирам! Всичко е толкова грозно! *[Става все по отчаяна.]* Светът, в който се родих, беше свят на стил и красота! Това е да бъдеш аристократ – да определяш стила, да даваш на света красиви неща. Не само въртене на шкембета и уау-уау-уау като бесни кучета! Имаше красота, господине. Баща ми ме отгледа в красота, научи ме да уважавам красотата – да уважавам *хората* – да не си правя шеги с тях – да не се обличам като лунатичка и да не се присмивам на хората! Аз познавах стария свят, господине! Познавах истинския свят! Баща ми, той познаваше истинския свят! Той ме научи как да живея – баща ми; той ми показва красотата – той ми показва истината – той знаеше всичко, моят баща – красота, музика, любов – той знаеше всичко, всичко – той знаеше **НИЩО!**

[С внезапен замах събаря снимката от масата на пода. ФРАНК се сепва от шума. Тя се взира в снимката, изпълнена с омраза. Речта ѝ става все по-объркана, но не загубва динамичността си.]

Слаб, глупав, малък човек! Скръстил ръце пред света и не казва нищо. Нито думичка! Всеки ден с автобус двадесет и седем в продължение на четиринадесет години. Тръгва в осем и четиридевет и пет, връща се в седем, като винаги помирихва корнишоните! Корнишоните си имат мирис, господине – познавате ли този мирис? Мирисът на магазинчетата за деликатеси? Какъв ви казах, че беше той? Барон ли? Това не е вярно. Можете да се успокоите, господине – ето нещичко за утеха. Не лъжат само младите, каквото и да съм казала, не е истина – старите са по-зле. Те са най-големите лъжци от всички! Той не беше никакъв барон; аз не съм никаква баронеса; майка ми не беше никаква ромска аристократка – беше просто циганка и дори не беше интересна. Просто четвърт циганка без колоритността на шалчетата и любовниците – просто скучна. Скучна жена, винаги уплашена. И двамата, винаги уплашени! Той нямаше нищо, скъпи мой: единственото, което притежаваше беше едно магазинче за деликатеси в Инсбрук, в което предлагаше кашер³. След Хитлер работеше абсолютно същото в Лондон. Корнишони в Инсбрук, корнишони на улица Крауфорд – магазинчето за деликатеси в Пратера: собственик Хари Плоткин. Това е истинското ми име: *Плоткин!* Захванах се с гадателство, защото не можех да понасям да стоя зад един тезгях и да загребвам туршия! Майка ми казваше: „Под достойнството ти е да се занимаваш с гадателство.” *Под достойнството!* Чувате ли? Разбира се, е за предпочитане пред това през целия си живот да загребваш корнишони в малки кутийки! „Благодаря ви, госпожо, това ще ви струва два паунда и четиридесет... Благодаря ви, господине! Благодаря ви, благодаря ви!”

[ФРАНК изведнъж се раздвижва: не може да издържи повече. Отпраща се към вратата – внезапно забелязва кучето играчка. Вдига го.]

Снимката, която видяхте, това е костюм. [Взима кристалната топка, покрива я и я слага обратно на рафта.] В операта в Падингтън поставяха „Граф фон Люксембург”, а баща ми участваше в хора. Аз сама му намерих медалите от „Портобело Роуд”. Те не са съвсем автентични.

³ В юдаизма – храна, приготвена по определен начин и сервирана в специални съдове в съответствие с религиозните норми. – Бел.пр.

[ФРАНК бавно излиза през вратата и тръгва нагоре по стълбите, държейки кучето. Изчезва в нощта. СОФИ не разбира, че си е тръгнал. Тя коленичи на земята и вдига снимката. Речта ѝ става малко по-блага, но не и по-бавна.]

За едно нещо не ви излъгах. Кларинетът му. Откакто се премести тук не го е докосвал: но в Австрия свиреше доста добре. И *имаше* езеро. Не беше наше, но всяка година прекарвахме там две седмици през лятото, като отсядахме в един частен пансион на брега. Една година квартетът „Розата” също беше отседнал там за няколко дни, тъй като свиреше на фестивала в Залцбург. Така една вечер за около четвърт час те му позволих да посвири с тях: бавната част на симфония на Брамс. Аз седях на един стол на тревата. Наблюдавах го. Изглеждаше невероятно. Присви очите си зад пенснето, концентрира се и не допусна нито една грешка. Нито една. Оставиха го да изсвири цялата част. А в мига, в който свърши, слънцето залезе, просто ей така, скри се напълно сякаш беше нагласено. Това беше най-прекрасният момент в целия му живот... [Изправя се и връща снимката на мястото ѝ. Готова е да заплаче.] Ех, ех, ех: минало, забравено...

[Лампите на кея изведнъж светват: ярка нишка от малки крушки. Тя се провиква в тъмното, обърната към антрето.]

Защо плачете, господине? За *кого*? За вашия любовник ли? Какъв любовник? Никога *не е имало* такъв! *Кого сте изгубили, вие глупаво момче?*... Чувате ли ме, господине? Искате ли да ви дам един съвет? Съвет и Консултация! Вървете си вкъщи – вървете си и намерете някой *истински*! Това е съветът ми, господине – и той е добър. Най-добрият Ще ви кажа нещо: *Плоткин никога не лъже!* Чувате ли ме, господине? Това е шегата ми за деня. *Плоткин никога не лъже!* [Налива си питие.] Това е шегата ми и за утре.

[Чайки и вятър. СОФИ вдига чашата си към чайките за поздрав и пие. Светлината, която я осветява бавно изгасва, потъва в мрак.]

Завесата пада

Между два бряга

Беше тъмно и той седеше със свити, притиснати към брадичката си колене, знаеше, че му предстои дълга нощ. Бе пристигнал по-рано от тръгването на кораба и седеше сам на реда от седалки, съжалявайки, че не си е взел никакъв вестник или списание. До слуха му достигна шум, наподобяващ туптене, който идваше някъде откъм вътрешността на кораба. След малко смени позата си и свали краката си на пода.

Тъй като трябваше да се занимава с нещо, отвори куфара си и отново разгледа подаръците, които бе взел за децата. Картинка за оцветяване за най-големия, изобразяваща „Смеещият се кавалер”, за трите момичета спящи кукли – блондинка, червенкоска и брюнетка, за да не се карат коя на кого да е. Бе купил също и тесте карти за фокуси. Беше го взел за себе си, но не си го признаваше. Представяше си как след вечеря ще разсмее мнителния си баща, превръщайки цялото тесте в седмици спатия или в каквото друго си пожелаеше, само с едно почукване върху най-горната карта, както мъжът в магазина бе направил.

Картите за фокуси щяха да бъдат един добър повод за завързване на разговор, ако някой седнеше до него, затова ги сложи в куфара си най-отгоре, върху дрехите. Затвори го и го свали в краката си, оставяйки седалката свободна. В салона започнаха да прииждат и други, помъкнали тежки куфари. Като го виждаха да седи в средата на реда, го отминаваха, търсейки си друг ред. Ирландският им говор му се стори остър и монотонен.

Запали си цигара и като пъхаше кибрита обратно в джоба си, пръстите му напипаха подаръка за жена му. Извади го, една малка кутийка за бижута, черна с извито като свод капаче. Като го щракна нагоре, видя отново златото на фона на

червения сатен и му се стори прекрасно. Медальонът с място за снимка е нещо трайно, нещо, което тя щеше да пази винаги. Внезапно, при тази мисъл стомахът му се сви. Той се опита да я прогони от съзнанието си, като шракна отново капачето на кутийката и я сложи в горния джоб на якето си. Изправи се и тъкмо да отиде до бара видя, че салонът е почти пълен. Беше четвъртък и Великденската суматоха бе започнала. Реши да не мърда от мястото си, докато корабът не отплава. Ако си запазеше мястото и изпиеше няколко халби бира, можеше и да поспи. Очертаваше се дълга нощ.

На реда се настани една двойка на средна възраст – говореха с белфастки акцент. По-късно възрастна двойка с момиче, което имаше лице на монголоидно идиотче, се настани почти срещу него. Момичето бе като всички монголоидни идиотчета. Трудно бе да се определи възрастта ѝ – някъде между двадесетте и тридесетте. Замисли се дали да не се премести на друго място, за да е далеч от разлигавената му, отворена уста и нос като клюн, но това можеше да обиди побелелите му родители. Щеше да е твърде очевидно, затова само кимна с усмивка и остана на мястото си.

Звукът на туптящия двигател се промени и светлините на пристаните започнаха бавно да изчезват. Пред него имаше едно свободно място и той се опита да си качи краката там, ала за малко не му достигна дължина. Родителите заведоха своята монголоидна дъщеря „да види как потегля големия кораб” и тогава той реши, че сега е моментът да се премести. Ходенето по движещия се кораб му се стори странно.

Отиде на бара, купи си една халба силна, тъмна бира и излезе на палубата. Всеки път, когато пътуваше, се удивляваше как огромният кораб успява да мине през тесния канал – на тридесет сантиметра от всяка страна. След това дългото чакане пред вратите на шлюза. В пристанището – морската повърхност, набраздявана единствено от вятъра – извън него вълните се издигаха разпенени, черни и лъскавосиви на светлината на бледата луна.. Най-накрая потеглиха, корабът се заклати в морето, а вятърът задуха силно и взе да го блъска откъм носа. Беше студено и той се обърна да си влезе вътре. На една малка пейка на откритата палуба видя някакъв тип да си разгъва спалния чувал и да се пъха в него.

Изпи в бара още няколко халби бира, като си седеше сам и плъзгаше чашата си по очукания плот. Имаше късо подстригани мъже и момчета, очевидно британски войници. Помисли си колко ли трябва да им е домъчняло, за да се прибират в Ирландия по Великден. Едно симпатично момиче с раница в краката си седеше само и четеше. Приличаше на студентка. Зачуди се как да завърже разговор с нея. Картите му за фокуси бяха в куфара, а в себе си не носеше нищо. Тя изглеждаше много увлечена в книгата си, тъй като не вдигна поглед от нея дори когато отпи от бирата си. Беше хубава – тъмна коса, вързана отзад и огромни тъмни очи, които се движеха напред – назад по редовете на страницата. Той се загледа в тялото ѝ, в същия миг се отврати сякаш някой бе разклатил камбанка в ухото му и бе извикал „нечиста е”. Разговор – това е, което искаше. Разговорът го отвличаше от мислите му. Когато бе сам се чувстваше изплашен и несигурен. За това той винеше тревогата си.

В началото Лондон му изглеждаше ужасен. През деня работеше до пълно изтощение. След работа се прибираше, измиваше се, обръсваше се, а след вечеря предпочиташе да се замъкне с другите ирландци в кръчмата, отколкото да си остане вкъщи. Пиеше два пъти по-бавно от другите и когато ставаше време да затварят, на масата пред него стояха пълни халби бира. Естествено винаги се намираше кой да ги пресуши на бърза ръка, вместо да станат зян. Всички, освен него, се напиваха и крещяха по пътя към къщи, някои от тях повръщаха, подпрени на стена с фронтон или на вход. Понякога вместо да търпи това, той оставаше в спалнята си, въпреки че хазайката му бе казала, че може да слиза долу и да гледа телевизия. Това обаче означаваше да стои с английския ѝ съпруг и противния им син. Именно в нощи като тези много пъти му се струваше, че часовникът му е спрял и съжаляваше, че не бе излязал.

Една нощ го откараха с линейка от квартирата му след като целия ден бе повръщал с болки ниско в корема. Когато се събуди, нямаше апендикс. На съседното легло бяха настанили един мъж – дребничък, тъмнокос, дружелюбен. Останалите в отделението го наричаха „Мефисто”⁴, заради часовете, които прекарваше, мъчейки се да реши кръстословицата във вестник „Таймс”. Така и

⁴ Така са се казвали кръстословиците, публикувани във в. „The Times” – Бел. пр.

никога не я довърши. Вниманието му към краката на сестра Митчел за пръв път бе насочено от този дребничък мъж, който се въодушевяваше при вида на стегната ѝ пола, дългите, черни чорапи с ръб, стискайки и отпускаяйки юмрука си. Фантазиите на дребния човек стигаха далеч и той въртеше малките си очички в наслада.

През следващите дни в болницата той се влюби в сестра Хелън Митчел. Когато я попита за странния начин, по който говореше, тя му отвърна, че е от Нова Зеландия. Струваше му се, че проявява към него специално отношение. Той оздравя благодарение на грижите ѝ, тя му позволи да сложи ръка на рамото ѝ, когато за пръв път стана от леглото. Усети парфюма ѝ, както и стегнатото ѝ тяло. Изненада се колко дребничка беше всъщност, тъй като до този момент я беше гледал единствено от леглото. Тя пасваше на извивката на ръката му като патерица. Преди да си тръгне от болницата ѝ купи подарък – най-голямата кутия шоколадови бонбони, която продаваха в магазина. Всеки път, когато идваше до леглото му, беше на езика му да я покани да излязат, но не му стигна куража. Заобиколи въпроса, като я попита, докато тя оправяше леглото, какво прави, когато ѝ свърши смяната. Тя спомена името на едно място, където със своите приятелки отиват да пийнат, а понякога и да похапнат.

Той си замина у дома в Донегал за две седмици по Коледа, за да се възстанови, но през първата си вечер обратно в Лондон отиде до това място и седна да пие сам. На третата вечер тя влезе с още две момичета. Когато я видя без униформа, го обзе страстно желание да я докосне. Те седнаха в ъгъла, без да забележат, че той е на бара. След няколко уискита се приближи към тях. Тя го погледна, леко стъписана. Той започна с думите:

– Навярно не ме помните...

– Да, да, помня ви – отвърна тя, докосвайки ръката му. Двете ѝ приятелки му се усмихнаха и продължиха да си говорят. Каза ѝ, че минавал наблизко, спомнил си името на мястото и си помислил, че би било хубаво да я види отново. Тя му отвърна, че си спомня за *огромната* кутия с шоколадови бонбони, която ѝ бе купил. Приятелките ѝ се подсмихнаха тайничко. Той взе на всички по едно питие. А когато го изпиха им поръча по още едно. Сестра Митчел се извини, че е забравила името му и той ѝ го припомни, а тя го представи на останалите. Когато настъпи

подходящият момент, я отдели от другите и я попита дали не би желала да я заведе на вечеря някоя вечер, а тя му отвърна, че за нея би било удоволствие.

Във вторник, след като се бе старателно обръснал и облякал, я изведе навън, а след това се върнаха обратно в апартамента, който тя споделяше с приятелките си. Възбуди се още в ресторанта, докато ѝ помагаше да си облече палтото и усещаше отново парфюма ѝ, но възнамеряваше да изиграе картите си внимателно и да не прищпорва нещата. Не беше и нужно, тъй като тя не възрази на нито едно негово движение, а ръката ѝ се плъзгаше надолу покрай белега му преди той да може изобщо да осъзнае какво се случва. Не можеше да контролира нито себе си, нито нея. Когато я докосна, тя стана друга. Ухапа езика му и изподра с нокти тялото му. Превъзможването на болката, която му причини, го спаси от това да стигне до кулминацията на удоволствието твърде бързо и да се изложи.

По-късно ѝ сподели, че е женен, а тя му отвърна, че е знаела, но това е било без значение. И двамата се нуждаеха от нещо. Той я попита дали го е правила с много мъже.

– С много, много мъже – отвърна тя, а новозеландските ѝ гласни, тънки и остри като ножове. Следи от ластик бяха нашарили тялото ѝ на мястото на бельото ѝ. Той се почувства тъжен и подтиснат, прииска му се да се прибере в квартирата си. Тя се облече – така му хареса повече – след това приготви чай и продължиха да си говорят.

През следващите месеци двамата се виждаха много пъти и винаги свършваха на килима пред електрическата печка, като всеки път, когато семето му го напускаше, смяташе загубата за неизбежна и необратима.

Това момиче от другата страна на бара му напомняше за нея – начинът, по който бе погълната от четенето. Неговата сестра, така я наричаше винаги, се бе опитала да го накара да чете, но през целия си живот не бе прочел нито една цяла книга. Заради нея бе захващал няколко, но не ги довършваше. Лъжеше я, за да ѝ угоди, докато един ден тя не го попита какво мисли за края на една, която му бе дала. Той се почувства неловко, като малко дете, хванато в лъжа.

Няколко млади момичета, почти деца, пиеха на масата от другата страна на бара срещу войниците. Следяха ги с очи и се хилеха насреща им с водките си. Имаха

силен белфастки акцент. Войниците не им обръщаха внимание. Те знаеха, че тези, които дръзваха да се закачат с тях, биваха преследвани, убивани или осакатявани за цял живот.

Един старец си бе намерил удобно местенце и се опитваше да си свали обувките и да си качи краката върху куфара. На върха на чорапа му имаше дупка и той праметна другия си крак отгоре, за да я скрие. Това му напони за един друг възрастен човек, който му бе казал по време на първото му пътуване винаги да си сваля обувките, когато спи. „Краката ти отичат, докато спиш”, бе обяснил той.

Първият път, когато заминаваше, бе най-тежко. Някак си чувстваше, че е за добро, макар и да осъзнаваше, че ще се прибере чак след два или три месеца. Бе станал още по тъмно, за да се приготви. Съпругата му пържеше яйца с бекон и шеташе напред-назад на пръсти, като слагаше масата и се опитваше да не събуди децата толкова рано. Той се приближи зад нея и я прегърна през кръстта, след това сложи ръцете си върху гърдите ѝ. Тя облегна главата си назад върху рамото му и той видя, че плачеше, прехапвайки устните си, за да спре. Знаеше, че ще го стори, че ще си поплаче, когато останеше сама, но пред другите, когато минибуса пристигнеше, нямаше да пророни и една сълза.

– Недей, рече тя. Чувам татко горе.

През този първи път трябваше да събудят децата, за да изпратят баща си. Те се появиха пред къщата, разчорлени и объркани. Някакъв минибус, претъпкан с хора, бе спрял на двора им, а баба им и дядо им плачеха. Ръкостискане и безкрайни прегръдки, а жена му гледа, бледа като платно, свила се от студа рано сутрин. Той я целуна само веднъж. Хората в минибуса не обичаха да гледат. Куфарът му отиде върху купчината други куфари и минибусът се задруса през двора далеч от силуетите, скупчени около входната врата.

Бирата бе вече минала през него и той стана, за да отиде до тоалетната. Лекото поклащане на кораба затрудни движенията му, но за щастие можеше да използва дръжките над писоарите. Някой бе повърнал на пода – Guinness ⁵. Той погледна, отпуснатата плът в ръцете си там, където се бе появило зачервяването. Сега вече бе почти изчезнало. За първи път го забеляза неговата сестра преди около седмица.

⁵ Вид бира – бел. пр.

Той не бе разбрал за него, тъй като не го болеше. Тя го попита с кой друг спеше – обиждаше го. Закле се, че няма друга. Обясни му, че приличали на съвсем малки спираловидни драскотинки, минаващи през цялото му тяло. След това допусна, че може и тя да ги е закачила от някой.

– Ако не са от мен, тогава от кого са? – попита той.

– Не те засяга – отвърна тя. – Моят живот си е моя работа.

Това беше първият път, в който я виждаше притеснена. Тя го последва, докато той тичаше надолу по стълбите и го помоли да отиде да се прегледа ако не с нея, то поне сам. Но мисълта за това го ужасяваше. Бе слушал истории за това как в болното място вкарвали пръчки, парещи игли и най-ужасното от всичко – нещо, което се разтваряло вътре като чадър, а после насилствено го измъквали обратно. В сряда хазийката му съобщи, че някой се е обаждал в квартирата да го търси, а той ѝ отвърна, че ще има грижата да звънне. Но направи всичко възможно да бъде навън тази вечер, а на сутринта стана рано и излезе да накупи подаръци преди да се качи на влака.

Вдигна ципа на панталона си и се загледа в отражението си в огледалото. Изглеждаше уморен – дългото пътуване с влак, сандвичите, твърде многото изпушени цигари, за да минава времето. Лицето му бе придобило бакърен цвят от едва набола брада. Спомни си как хапеше езика му, драскащите ѝ нокти, начинът, по който се променяше. Не я беше виждал оттогава.

Само веднъж или два пъти жена му бе заприличвала на нея – променяйки се по този начин. Знаеше, че и утре вечер ще бъде такава. Винаги ставаше така през първата му нощ вкъщи. Но след това знаеше, че ще си е пак тя, неговата съпруга. Макар и лицето ѝ да се опъваше, докато правеха любов, по него своя отпечатък бяха оставили тревогата ѝ за децата му, момичето, жената, кухнята, танците, разходките им заедно. Той знаеше коя бе тя, докато се поглъщаха жадно един друг на скърцащото легло. Познаваха се много добре.

Тази мисъл отново го изплаши. Излезе на палубата, за да се отърве от миризмата на повръщано. Отвъд парапета бе нощ, тъмна като в рог. Погледна надолу и успя да види белезникавата носова вълна да се разбива някъде далеч в мрака. Капчици дъжд докосваха лицето му, а вятърът свиреше в ушите му. Пое си дълбоко въздух,

но напразно. Някой хвърли бутилка от палубата. Тя прелетя край него и цопна във водата. Видя пяната, която се разпръсна, но от туптенето на кораба не успя да чуе нищо. Влагата достигна лактите му, с които се бе облегал на парапета, и той потрепери.

Преди си бе мислил да не се прибира вкъщи, да пише на жена си, че е болен. Но му се струваше невъзможно да не направи това, което винаги е правил. При това имаше вероятност тя да дойде да го види, ако той бе твърде болен, за да пътува. Сега обаче му се искаше да си бъде у дома сред познатите звуци. Кукуригането на петлите, кокошките, кудкудякащи и кълвящи по двора, далечното блееене на овцете на хълма, дрънченето на кофата, хлопването на задната врата. Но най-много от всичко искаше да види децата. Най-мъничката, неговата любимка, седнала в скута на майка си, с тюлената си нощничка, разпрана на гърба, бърбореща и щастлива, че не трябва да се съревновава с другите. Полунощ, а тя в центъра на вниманието. Гласът ѝ, дрезгав и някак неестествен след събуждането, бърбореща, докато те разлистват каталога с играчки, който са поръчали, употребяваща думи, по-големи от тези, с които обикновено си служеше през деня.

Един мъж с вълнена шапка излезе на палубата и се облегна на парапета недалеч от него. Започна да оформя в съзнанието си някакво изречение, нещо, с което да завърже разговор. Не вървеше да говори за мрака. Студът, можеше да каже колко бе студено. Изчака да настъпи подходящият момент, но, когато се огледа, мъжът вече си бе тръгнал, крачейки бързо към вратата.

Последва го вътре и отиде до бара, за да си вземе нещо за пиене преди да го затворят. Момичето все още седеше там и четеше. Другите момичета се хилеха неудържимо, като избухваха в смях при най-малкото нещо. Те си разказваха на висок глас за отминали нощи и за това колко много можели да изпият. Преувеличаваха. Десет водки, петнадесет джина и един тоник. Той седна срещу момичето, което четеше, и ,когато тя вдигна очи от книгата си, ѝ се усмихна. Тя веднага разбра каква бе тази усмивка и бързо заби поглед отново в книгата. Не можа да се сети за нищо, което да е достатъчно важно, за да прекъсне четенето ѝ. Най-накрая, когато барът затвори, тя стана и излезе, без да го погледне. Той наблюдаваше как вдлъбнатината в мекия мокет бавно се изпъва.

След малко се върна обратно на мястото си в салона. Там бе задимено, задушно и намирисваше леко на крака. Монголоидното дете сега спеше. Затвори очите си и започна да усеща издигащото се движение на кораба сякаш изкачваше вълна. Тя каза, че приличали на малки спираловидни драскотинки. За тях си мислеше, докато проникваше в утробата на жена си. Отвори очи. Млада жена викаше неуморно. Огледа се. Мъничко детенце тичаше нагоре-надолу по пътеките между редовете, играейки си.

– Ан-Мари, Ан-Мари, Ан-Мари! Ела тук!

Гласът ѝ дразнещо растеше, ставайки най-висок в края на името. Не успя да види къде седеше майката. Просто един глас, който го дразнеше. Протегна отново краката си към свободното място отсреща, но установи, че все още не му достигаше дължина. За да го стигне, трябваше да легне по гръб. Кръстоса краката си и подпря брадичката си с длан.

Макар че бяха от противоположните краища на света, бе смаян колко много детството ѝ в Нова Зеландия приличаше на неговото собствено. Малкият чифлик, зеленината, блеенето на овцете, дъждът. Тя разговаряше с него, изглежда се интересуваше от това как се чувства, какво прави, защо не може да се захване с нещо по-добро. Беше интелигентен – понякога. Харесваше му похвалата, но го болеше от последвалата я подигравка. Тя имаше много приятели, които идваха в апартамента ѝ – такива с интереси към изкуството – и, когато ги слушаше, се чувстваше някак си не на място. Понякога в Англия ирландският му произход го караше да се чувства като изгнаник. Те си говореха за книги, за хора, които той никога не бе чувал и чиито имена не можеше да произнесе, за Господ и правителството.

Една вечер на парти с ултравиолетови светлини някакъв с пръстени по ръцете си го бе нарекал „благороден дивак“. Не знаеше как да реагира. В първия момент му се прииска да го удари с юмрук, но дотогава бе толкова дружелюбен и общителен – а и това щеше да е типична ирландска постъпка. Неговата сестра му се бе притекла на помощ и по-късно в леглото му каза, че трябва първо да *мисли*. Тя закачливо почукваше челото му с кокалчетата на пръстите си при всяка сричка.

– Всичките ти ценности принадлежат на някой друг – каза тя.

Стана му неудобно. Изобщо не бе мигнал. Смени позата си, но след малко пак подпря брадичката си с длан. Трябваше да поспи.

– Ан-Мари, Ан-Мари. Пак се бе измъкнала. Светлините в салона вече бяха изгасени. Мястото бе пълно с отпуснати тела. Редовете бяха с гръб един към друг и някои стопаджии се бяха промъкнали между тях и бяха легнали на равния под. Той взе дъждобрана си, за да го използва за възглавничка и пропълзя на свободното пространство зад своя ред. В хоризонтално положение можеше и да заспи. Беше се оформило нещо като палатка и той се почувства приятно изолиран. На реда отпред седяха няколко момичета, все още будни. Едното от тях бе точно на нивото на главата му и когато се наведе напред, за да прошепне нещо, пуловерът ѝ се вдигна нагоре и оголи един блед полумесец в долната част на гърба ѝ. Светли мъхести косъмчета се спускаха като шев по гръбнака ѝ. Той затвори очи, но кутийката с медальона го ръбеше. Обърна се на другата страна и се опита да поспи.

Една нощ, когато и двамата не можеха да заспят, съпругата му го попита:

– Липсвам ли ти, когато си далеч? Той ѝ отвърна, че му липсва.

– И какво правиш?

– Липсваш ми.

– Нямам предвид това. Правиш ли нещо? Когато ти липсвам.

– Не.

– Ако някога направиш, не ми казвай. Не искам да знам.

– Никога не съм правил.

Той отвори един, два пъти очите си, за да види гърба на момичето, но тя сега се бе свила на кълбо и спеше. Все повече усещаше твърдостта на пода. Струваше му се, че лежи така вече цяла нощ, с очи парещи и напрегнати, усещайки дискомфорта си всеки път, когато се завъртеше на някоя страна. Жегата стана непоносима. Обливаше го гъста пот сякаш кръв бе избила по челото му. Той се избърса с една кърпичка, поглеждайки в нея, за да се увери, че не е кръв. Сигурен бе, че е сутрин. Когато погледна часовника си, той показваше три часът. Поднесе го към ухото си, за да провери да не би да е спрял. Силното тиктакане сякаш му се ухили злорадо. Неговата сестра му бе казала, че това е часът, в който хората умират. Три часът

сутринта. Часът на смъртта. Угасването на живота. Вярваше й. Бродейки по слабо осветените отделения, тя често намираще мъртъвци.

Изведнъж го обзе клаустрофобия. Гърбовете на седалките се допираха над главата му сякаш бе в гроб. Внимателно се измъкна от там. Гърбът го болеше, а пикочният му мехур щеше да се пръсне. Докато вървеше, ясно усещаше издигането и спускането на кораба. В тоалетната му се наложи да използва парапета. Все още миришаше на повръщано.

Как така ценностите му принадлежаха на някой друг? Той знаеше кое е добро и кое е лошо. Излезе отново на палубата. Вятърът бе сменил посоката си или пък корабът се движеше под различен ъгъл. Мъжът, който по-рано тази вечер, се бе увил в спалния си чувал, сега го нямаше. Вятърът и ситният дъждеш шибаша мястото, на което бе спал. Мънички светлинки примигваха на брега на Ирландия. Той отиде на завет, за да запали цигара. Момичето, което по-рано четеше, излезе на палубата. Най-вероятно и тя не е могла да заспи. Единственото, което искаше, беше някой, с който да седне за един час и да си поговори.. Косата й сега бе пусната и тя я остави вятърът да я развява, въртеейки главата си на едната и на другата страна, за да я махне от лицето си. Той предпази с длан горящата си цигара. В разговор нощта щеше да мине по-бързо. За пръв път в живота си усети възрастта си, почувства се по-стар, отколкото бе. Даде си сметка за прегърбените си рамене, необръснатото лице, пушаческата кашлица. Кой би разговарял с него – па макар и за час. Тя бе здраво пристегнала белия си дъждобран и стоеше с ръце в джобовете. Краят му шибаше яростно краката й. Тя тръгна към носа на кораба с глава, наведена назад. Докато я следваше, на едно закънтено местенце видя мъжа в спалния чувал, хъркащ, със завързана под брадичката си качулка. Момичето се обърна и тръгна да се връща. Двамата се изравниха.

– Студеничко е – каза той.

– Така е – отвърна тя, без да спира. Беше англичанка. Трябваше да продължи да върви към носа и когато погледна през рамо, нея вече я нямаше. Седна на едно празно място и започна да трепери. Нямаше представа откога седеше там, но бе за предпочитане пред задушния салон. От време на време ставаше, да се разтърпка, за

да не му замръзнат краката. Доста по-късно, прибирайки се вътре, видя образа си в едно огледало – треперещ, с посинели устни, мокра коса, цялата на клечки.

В салона топлината падаше като завеса. Заприлича му на гробище. Само дето хората не бяха изпънати, а наведени и изкривени. Седна, решен да поспи. До слуха му достигаше тресенето на кораба, хъркане и шептене. Ан-Мари сигурно бе заспала – най-сетне. Онзи със спалния чувал си бе изчислил всичко – още от самото начало. Спеше вече цяла нощ. Той наклони часовника си към бледата светлина. Агонията на нощта бе към своя край. Скоро щеше да съмне. Почувства устата си пресъхнала, а стомаха си хлътнал и празен. За последно бе ял на влака. Сега бе шест часът.

Веднъж се бе разбрал да се срещне със своята сестра в Гардънс. Беше рано сутрин и тя тъкмо излизаше от смяна. Дойде при него колосана и бяла, протягайки ръцете си като към малко дете. Някои го почука по рамото, но той не пожела да се обърне. Тя седна до него и започна да го гали по вътрешната страна на бедрото му. Той се огледа наоколо, за да види дали някой не ги наблюдаваше. Наблизо седяха две възрастни дами, но изглежда не бяха забелязали. Звънецът на парка зазвъня и пазачите надуха свирките си. Навярно затваряха рано. Той пхна ръката си под колосаната ѝ престилка, за да докосне гърдите ѝ. Усети топла влага. Ръката му бе проникнала в нея. Звънецът продължи да звъни и от високоговорителя се разнесе глас:

– Добро утро, дами и господа. Часът е седем. След приблизително половин час ще акостираме на пристанището в Белфаст. Дотогава можете да си купите чай и сандвичи. Надяваме се пътуването ви да е било...

Той се сепна и разтърка лицето си. Жената отсреща, майката на монголоидното идиотче го поздрави с добро утро. Да не би да беше изкрещял? Стана и си купи пластмасова чашка чай, хладък и воднист, и няколко сандвича, смачкани от стоенето през нощта.

Навън все още бе тъмно, но корабът вече гъмжеше от хора, освежени след съня, пристигащи от баните с тоалетните си чантички и кърпи, подсвиркващи си и затръшващи вратите. Той видя един човек да изважда тубичка с боя от куфара си и

да лъска обувките си. Седна, наблюдавайки го, а в ръката си държеше сухи корички хляб. Излезе навън, за да ги хвърли на чайките и се загледа в изгряващата зора.

Не му оставаше много път. Часът му бе настъпил. Забавно бе как работеше времето. Ако то спреше, никога нямаше да се прибере вкъщи и все пак мразеше бавното отмерване – секунда по секунда – на дългата нощ. Слънцето щеше скоро да се покаже, небето просветляваше на хоризонта. Какво можеше да стори? Исусе, какво можеше да стори? Ако само можеше да се превърне в ситен дъждец и да се разпръсне над морето, никога нямаше да го открият. Изведнъж му хрумна, че *би могъл* да се хвърли зад борда. Това щеше да сложи край на всичко. Той наблюдаваше на дванадесет метра отдолу водата, изпусната от шлюза, плискаща се в тъмния корпус на кораба. „Духът е бодър, а плътта немощна”.⁶ Ако само някой можеше да го избави от всичко това, колко щастлив щеше да бъде. За момент настроението му се подобри при възможността всичките му тревоги да изчезнат – след това отново се влоши и стана по-тъжен от всякога. Той закри лицето си с длани. Някак си всичко трябваше да се нареди. Чудеше дали книгите щяха да помогнат. Чети и може би проблемите ти няма да изглеждат същите. Неговата сестра нямаше проблеми.

Мракът се превръщаше в сивкава светлина. Навярно бяха навлезли в залива, тъй като вече можеше да види земя и от двете страни като някакви ръце и крака. Запали си цигара. Първата му за деня – или по-точно шестдесет и първата му от вчера насам. Закашля се дълбоко, задържа слюнката си за миг и плю в посока към Ирландия, но вятърът я върна обратно към Англия. Усмихна се – нещо необичайно за лицето му.

Почувства се като старец на края на дните си – грохнал, уморен и небръснат. Само ако можеше да затвори очи, да заспи и да забрави. Животът му бе свършил. Обекти по брега започнаха да прозират през мъглата. Газомери, комини на къщи, железопътни линии. Изглеждаха като изтрити, замазано сиво на фона на белезникавите хълмове. Движеха се коли, след малко успя да различи хора, бързащи за работа. Затвори очи и сложиглава върху ръцете си. Първоначално неясно, но постепенно все по-отчетливо, чу сирената на линейка.

⁶ От Библията. Евангелие от Матей 26:41 – бел.пр.

